

**PWYLLGOR SAFONAU
CYNGOR GWYNEDD**

**ADRODDIAD BLYNYDDOL
2013/2014**

RHAGAIR GAN Y CADEIRYDD

[i ddilyn]

Gwilym Ellis Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Safonau

RHAGAIR GAN Y SWYDDOG MONITRO

[i ddilyn]

**Dilys A Phillips
Swyddog Monitro
Cyngor Gwynedd**

AELODAU'R PWYLLGOR

Er bod y Pwyllgor Safonau yn un o bwyllgorau Cyngor Gwynedd, mae'n cynnwys mwyafrif o aelodau sydd heb unrhyw gysylltiad â'r Cyngor neu lywodraeth leol ('Aelodau Annibynnol'). Mae hefyd yn cynnwys aelod sy'n cynrychioli buddiannau cynghorau tref/cymuned ('Aelod Pwyllgor Cymunedol'), yn ogystal â thri aelod etholedig o Gyngor Gwynedd.

Aelodau Annibynnol

Gwilym Ellis Evans

Mae Gwilym yn byw yn Nolgellau lle y bu'n rhedeg busnes modurdy a gwerthu ceir am bron i 40 mlynedd. Mae wedi gwasanaethu ar sawl tribiwnlys, gan gynnwys Tribiwnlysoedd Diwydiannol ac Apeliadau Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'n gwasanaethu ar Dribiwnlys Apêl Priso Gogledd Cymru ar hyn o bryd, yn Gadeirydd CAB Gwynedd a De Môn ac yn Is-gadeirydd Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru. Mae hefyd yn aelod o Gwrp Lliwio Partneriaeth Economeg Gwynedd, yn Gadeirydd Age Cymru, Gwynedd a Môn ac yn Ysgrifennydd Clwb Rotari Dolgellau.

Samindre (Sam) W. Soysa

Mae Sam yn byw yn Harlech ac yn gweithio fel Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch yng Ngogledd Cymru am bron i 10 mlynedd. Dros y 40 mlynedd diwethaf mae wedi gweithio mewn nifer o uwch swyddi rheolaethol a busnes, gan gynnwys gyda Gweinyddiaeth Ynni Seland Newydd. Mae hefyd yn gwasanaethu fel aelod annibynnol ar Bwyllgorau Safonau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Yn y gorffennol bu'n ymddiriedolwr/gyfarwyddwr ar C.A.B. Gwynedd a De Ynys Môn, yn gwasanaethu ar Bwyllgor Ymgynghorol C.A.B. Meirionnydd, yn ogystal â bod yn aelod annibynnol ac Is-gadeirydd Pwyllgor Safonau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

Linda Byrne

Mae Linda wedi byw yng ngogledd Cymru ers 10 mlynedd, ac erbyn hyn yn gweithio i Gyngor ar Bopeth yng Nghaernarfon fel gwirfoddolwr. Mae ei gŵr yn Gymro a thri o'i wyrion ac wyresau yn siaradwyr Cymraeg. Bu'n darlithio mewn colegau addysg bellach yng ngogledd ddwyrain Lloegr a Chymru cyn gweithio fel Cynghorydd Anabled i Fyfyrrwyr ym mhrifysgolion Durham a Bangor. Gwasanaethodd fel cynghorydd tre am chwe blynedd a chynghorydd bwrdeistrefol am wyth mlynedd yn Sedgfield, Swydd Durham.

Margaret E Jones

Er yn enedigol o Landrillo yn Rhos mae Margaret wedi treulio'r rhan fwyaf o'i hoes yn Chwilog. Bu'n dysgu yn Ysgol Abersoch am 32 o flynyddoedd, yn cynnwys 14 fel

prifathrawes. Mae'n ddiakon yn Eglwys yr Annibynwyr Siloh, Chwilog, a bu'n Gadeirydd Cyngor Undeb yr Annibynwyr Cymraeg am 3 blynedd ac mae hi hefyd yn gyn Llywydd yr Undeb. Bu'n aelod o Gyngor Iechyd Cymuned Gogledd Gwynedd ac yn Is-gadeirydd hyd at yr ad-drefnu yn 2010. Mae hi hefyd yn Gadeirydd Pwyllgor Eisteddfod Gadeiriol Chwilog.

Einir Young

Mae Einir yn Gyfarwyddwr y Sefydliad Cymreig ar gyfer Adnoddau Naturiol ym Mhrifysgol Bangor, ac yn gweithio i wireddu'r weledigaeth o droi Bangor yn 'Brifysgol Gynaliadwy'. Un o brif ddiddordebau Einir yw hwyluso trafodaeth ynglŷn â'r gwrthdaro sy'n deillio o geisio taro'r cydbwysedd rhwng ystyriaethau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol ym mhob penderfyniad a wnawn fel busnesau, sefydliadau ac unigolion. Mae cynnal safonau yn elfen mor bwysig i gynaliadwyedd ag yw ail gylchu ac arbed ynni, ac mae hi'n falch o'r cyfle o gael bod yn rhan o Bwyllgor Safonau Gwynedd.

Aelod Pwyllgor Cymunedol

Cynghorydd David Clay

Mae David wedi bod yn aelod etholedig o Gyngor Tref Abermaw ers 28 mlynedd ac wedi bod yn gadeirydd ar bedwar achlysur gwahanol. Mae hefyd newydd orffen gwasanaethu fel cadeirydd Pwyllgor Ardal Meirionnydd Un Llais Cymru. Cyn ymddeol bu'n cadw gwesty yn Abermaw am 30 mlynedd ac 'roedd yn aelod gweithgar o Gyngor Twristiaeth Canolbarth Cymru ac yn Gyfarwyddwr Partneriaeth Twristiaeth Canolbarth Cymru.

Aelodau Cyngor Gwynedd

Cynghorydd Eryl Jones-Williams

Mae Eryl yn newyddiadurwr llawrydd wedi lled-ymddeol ac wedi cynrychioli Dyffryn Ardudwy a Thalybont ar Gyngor Gwynedd ers 2008. Mae'n gynghorydd tref a chymuned ers blynnyddoedd ac wedi gwasanaethu fel Maer a Chadeirydd. Mae'n cymryd rhan weithgar yn y maes hawliau anabledd ac yn is-gadeirydd Grŵp Mynediad Meirionnydd yn ogystal ag aelod o Fforwm Mynediad De Eryri a Chyngor Cymuned GIG Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mae'n aelod a chyn-gadeirydd Pwyllgor Trwyddedu Canolog Gwynedd, lle gall dynnu ar ei brofiad fel cyn drwyddedai. Mae'n gyn-ddyfarnwr pêl-droed Cymru ac mae ei ddiddordebau yn cynnwys chwarae golff yng Nghlwb Brenhinol Dewi Sant, Harlech ac yn Nolgellau.

Cynghorydd Charles Wyn Jones

Ganed Charles yn Llanrug ac mae'n dal i fyw yno. Mae wedi gwasanaethu ar Gyngor Cymuned Llanrug, Cyngor Bwrdeistref Arfon ac, ers 1996, Cyngor Gwynedd, lle bu'n Gadeirydd y Cyngor yn 2004/5. Mae ar Gyrrff Llywodraethol Ysgol Gynradd Llanrug ac Ysgol Brynrefail. Gweithiodd i British Telecom am 30 mlynedd, lle bu'n rheolwr cynllunio Gwynedd a phennaeth adran gynllunio BT yng Ngogledd Cymru. Wedi ymdeol astudiodd ddiwinyddiaeth drwy Brifysgol Swydd Gaerloyw ac mae wedi bod yn bregethwr ers sawl blwyddyn. Gwasanaethodd ar Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru rhwng 2003 a 2012, a bu'n aelod o Bwyllgor Safonau'r Awdurdod.

Cynghorydd Michael Sol Owen

Mae Michael yn byw ym Mhwillheli ac yn cynrychioli rhanbarth etholiadol Gogledd Pwllheli ar Gyngor Gwynedd ers mis Mai 2012. Enillodd radd mewn Ffiseg a Gwyddoniaeth Deunyddiau, bu'n rheolwr gyfarwyddwr cwmni ym Mhwillheli a hefyd yn gweithio i'r Cynulliad fel ymgynghorydd busnes. Mae wedi bod yn aelod o Gyngor Tref Pwllheli ers dros 30 mlynedd ac mae'n gadeirydd elusen Cynllun Ieuencid Pwllheli. Ar hyn o bryd mae'n Is-gadeirydd Pwyllgor Cynllunio Cyngor Gwynedd a hefyd yn gwasanaethu fel aelod o Fwrdd Rheoli Cartrefi Cymunedol Gwynedd.

GWAITH Y PWYLLGOR

Prif swyddogaeth y Pwyllgor yw hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel ymysg aelodau a'u cynorthwyo i gadw at y Cod Ymddygiad. Mae'n gyfrifol am wneud hyn ymysg aelodau Cyngor Gwynedd a chynghorau cymuned a thref y sir.

Mae'r Pwyllgor hefyd yn gyfrifol am ystyried a phenderfynu ar gwynion a gyfeirir ato gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod aelodau wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Mae hefyd yn ystyried ceisiadau a wneir gan aelodau am ollyngiadau i'w galluogi i gymryd rhan mewn trafodaethau er bod ganddynt fuddiant sy'n rhagfarnu o dan y Cod.

Yn ogystal â hyn mae'r Pwyllgor yn gyfrifol am oruchwylio Polisi Rhoddion a Lletygarwch Aelodau Cyngor Gwynedd .

Rhaglen Waith y Pwyllgor

Mae Rhaglen Waith y Pwyllgor dros y flwyddyn aeth heibio i'w weld fel Atodiad i'r adroddiad hwn.

Aelodaeth

Mae naw aelod ar y Pwyllgor Safonau, sef

- 5 'Aelod Annibynnol' (h.y. aelodau sydd heb unrhyw gysylltiad â llywodraeth leol)
- 1 'Aelod Pwyllgor Cymunedol' sy'n aelod o un o gynghorau cymuned Gwynedd (ond heb fod yn aelod o Gyngor Gwynedd)
- 3 aelod etholedig o Gyngor Gwynedd.

Goddefebau

Mae'r Cod Ymddygiad i Aelodau yn darparu na all cynghorydd gymryd rhan mewn trafodaeth os oes ganddo/i 'fuddiant sy'n rhagfarnu'. Serch hynny mae gan aelod yr

hawl i wneud cais i'r Pwyllgor am ganiatâd i gymryd rhan er bod ganddo/i'r buddiant yma, h.y. goddefiad.

Ystyriodd y Pwyllgor un cais am oddefiad yn ystod y cyfnod yma:

Natur y buddiant	Penderfyniad y Pwyllgor
Roedd aelod o gyngor tref hefyd yn aelod o siambr fasnach a thwristiaeth leol. Roedd materion yn ymwneud â'r mudiad hwnnw i'w trafod gan y cyngor.	Caniatáu

Honiadau yn erbyn aelodau

Hysbyswyd y Pwyllgor o'r penderfyniadau canlynol gan yr Ombwdsmon ar honiadau o dorri'r cod ymddygiad :

Honiad o dorri'r Cod Ymddygiad	Penderfyniad yr Ombwdsmon
Bod cynghorydd sir wedi defnyddio ei dudalen Facebook i geisio sylwadau negyddol gan y cyhoedd ynglŷn ag ysgol benodol a bod rhai o'r sylwadau hynny yn sarhaus a di-sail.	Peidio parhau â'r ymchwiliad.
Nad oedd cynghorydd tref wedi datgan buddiant	Dim ymchwiliad.
Bod cynghorydd sir wedi cyhoeddi, ar ei dudalen Facebook, bod eiddo masnachol wedi cael sgôr o ddim o dan y cynllun hylendid bwyd.	Dim ymchwiliad.
Ymddygiad annerbyniol gan aelod cyngor cymuned tuag at ei gymydog	Peidio ymchwilio
Cyfleu cynnig ariannol ar ran cwmni lleol, tra'n ymwybodol ei fod yn uwch na chynnig gan gwmni arall.	Dim ymchwiliad

Achosion fu gerbron y Pwyllgor

Ni chyfeiriwyd unrhyw achos at y Pwyllgor Safonau am benderfyniad yn ystod y flwyddyn, ond penderfynodd Panel Dyfarnu Cymru wrthod apêl gan y Cyngorydd AM Jones, Cyngor Gwynedd yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor, ym mis Medi 2012, i'w wahardd am dri mis.

Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru

Mae Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn rhoi'r cyfle i gynrychiolwyr o holl bwyllgorau safonau awdurdodau'r gogledd gyfarfod. Pwrpas y fforwm yw galluogi pwyllgorau safonau'r ardal i drafod a rhannu syniadau, arferion da ac adnoddau, a hefyd gyflwyno barn ar y cyd ar y lefel genedlaethol. Mynychir cyfarfodydd y Fforwm gan gynrychiolwyr o blith aelodau'r pwyllgor (fel arfer y Cadeirydd a/neu'r Is-gadeirydd) a swyddogion.

Protocol ar y Defnydd o Gyfryngau Cymdeithasol gan Gynghorwyr

Cytunodd y Pwyllgor Safonau a Phwyllgor Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor ar yr angen i gael protocol ar y defnydd o Gyfryngau Cymdeithasol gan gynghorwyr. Sefydlwyd Grŵp Tasg ar y cyd gyda thri aelod o'r ddau bwyllgor i ddrafftio protocol o'r fath, a mabwysiadwyd y protocol gan y Cyngor ar 6 Mawrth 2014.

Hyfforddiant ar y Cod ymddygiad

Cynhaliodd y Swyddog Monitro sesiynau hyfforddiant, ar y cyd gyda Chymdeithas Clercod Cynghorau Lleol, i glercod cynghorau cymuned a thref y sir. Cynhaliwyd y sesiynau yng Nghaernarfon a Dolgellau.

Derbyniodd aelodau'r Pwyllgor hyfforddiant gan y Swyddog Monitro ar rôl y Pwyllgor Safonau, y Cod Ymddygiad, ceisiadau am oddefebau a chynnal gwrandawiadau.

Pwyntiau Cyswllt Defnyddiol

- **Dilys Phillips, Swyddog Monitro / Siôn Huws, Rheolwr Cydymffurfiaeth ac Iaith**
Cyngor Gwynedd, Stryd y Jel, Caernarfon, LL55 1SH,
E-bost: SionH@gwynedd.gov.uk Ffôn: (01286) 679168 Gwefan: www.gwynedd.gov.uk
- **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru** - www.ombwdsmon-cymru.org.uk
- **Panel Dyfarnu Cymru** - www.paneldyfarnucymru.org.uk

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SAFONAU 2013-14

1 Gorffennaf 2013

-
- Ystyried cais am oddefeb
- Llunio Rhaglen Waith ar gyfer 2013-14
- Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor
- Derbyn Adborth o Gynhadledd Safonau Cymru

30 Medi 2013

- Cyfarfod gydag arweinyddion grwpiau gwleidyddol y Cyngor
- Sefydlu is-grŵp i ddrafftio Protocol Cyfryngau Cymdeithasol

27 Ionawr 2014

- Adroddiad Blynyddol y Swyddog Monitro ar y Gofrestr Rhoddion a Lletygarwch i Aelodau
- Adroddiad Blynyddol y Swyddog Monitro ar y Gofrestr Buddiannau Aelodau
- Adroddiad y Swyddog Monitro ar weithrediad Safon Gwynedd a'r Drefn Ddatrys Leol
- Cymeradwyo ffurf newydd ar y Protocol Cyswllt Aelod/Swyddog
- Cymeradwyo'r Protocol Cyfryngau Cymdeithasol